

พฤติกรรมกาารเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย
ตามหลักสาราณียธรรม

BEHAVIOR OF RECEIVING POLITICAL NEWS IN A DEMOCRATIC SYSTEM
ACCORDING TO SARANIYADHAMMA PRINCIPLES

สมศักดิ์ บัวอ่อน

Somsak Buaon

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chaiphum College

E-mail: buaonsomsak014@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 16 กันยายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 20 ตุลาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 24 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความนี้เขียนเพื่อศึกษาพฤติกรรมกาารเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย โดยบูรณาการตามหลักสาราณียธรรม พบว่า การสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายไร้สายเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน อินเทอร์เน็ตสามารถช่วยส่งเสริมทำให้เกิดคุณภาพทางการศึกษา สังคม วัฒนธรรม รวมไปถึงเศรษฐกิจ ผู้รับสารจึงมีทางเลือกในเปิดรับข้อมูลข่าวสารได้หลายช่องทางได้ด้วยตนเอง ดังนั้น พฤติกรรมกาารเปิดรับข้อมูลข่าวสารของบุคคลทั่วไปผ่านสื่อต่างๆ จึงมีพฤติกรรมความต้องการในการเปิดรับสื่อที่แตกต่างกัน รวมไปถึงกาารเปิดรับข่าวสารทางการเมืองด้วย การรับข่าวสารทางการเมืองที่แต่ละบุคคลได้รับอาจเป็นปัจจัยประเภทหนึ่งที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของแต่ละบุคคล กล่าวคือกาารเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีอัตราสูง และมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง

พฤติกรรมกาารเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยตามหลักสาราณียธรรมนี้มี 6 ประการ คือ 1) ด้านเมตตาทายกรรม ควรดำรงตนอยู่ในศีลธรรมสำรวมระวังในอกุศลกรรมความไม่ดีทางกาย 2) ด้านเมตตาวจีกรรม ควรใช้ปญวาจา คือวาจาที่ไพเราะรื่นหู 3) ด้านเมตตามโนกรรม การคิดต่อกันด้วยเมตตา จะคิดสิ่งใดก็ให้คิดในสิ่งที่ดี 4) ด้านสาธาณโภคี การรู้จักแบ่งปันสิ่งที่ได้มาโดยชอบธรรม แบ่งปันลาภผลที่ร่วมกันหาร่วมกันทำโดยยุติธรรม 5) ด้านศีลสามัญญตา การมีความประพฤติเสมอภาคกัน 6) ด้านทวิญญูสามัญญตา การมีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน คิดในสิ่งที่ตรงกัน

คำสำคัญ: พฤติกรรม, ข่าวสารทางการเมือง, ระบบประชาธิปไตย

Abstract

This article was written to study the behavior of receiving political news in a democratic regime by integrating according to the principles of Saraniyadhamma. It was found that: Communication via wireless networks is widely popular today. The Internet can help promote quality education, society, culture, and the economy. Recipients

therefore have the option to receive information through many channels by themselves. Therefore, the behavior of receiving information of the general public through various media Therefore, there are different behaviors and needs for exposure to media. Including exposure to political news. The exposure to political news that an individual receives may be a type of factor that influences an individual's participation in politics. That is, the participation rate of citizens in politics will be high. And how effective it is depends on your knowledge and understanding of politics.

There are 6 behaviors in receiving political news in a democracy according to Saraniyadhamma principles: 1) Metta acrobatics aspect One should live in morality and be careful of bad karma and bad physical actions. 2) Metta vajikarma aspect you should use Piyawaja. is speech that is sweet and pleasing to the ear. 3) Metta namanakam aspect thinking of each other with kindness whatever you think, think of something good. 4) Public sector knowing how to share what has been rightfully obtained Share the fortune that you have earned together in a fair manner. 5) Silsamanyatha side having equal behavior. 6) View of common sense having the same opinion think in the same way.

Keywords: Behavior, Political News, Democracy

บทนำ

การสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายไร้สายเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายสังคมเข้าด้วยกัน จึงเกิดการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาหรือปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการสืบค้นข้อมูลทุกสาขาอาชีพ อินเทอร์เน็ตสามารถช่วยส่งเสริมทำให้เกิดคุณภาพทางการศึกษา สังคม วัฒนธรรม รวมไปถึงเศรษฐกิจได้ ปัจจุบันการรับข้อมูลข่าวสารมีหลายช่องทางนำมาปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่จะศึกษา ความพึงพอใจ การเปิดรับสื่อผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ โซเชียลมีเดีย เปิดรับข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวในสังคม รวมไปถึงข่าวสารทางการเมืองที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับสารและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนรู้ ผู้รับสารจึงมีทางเลือกในเปิดรับข้อมูลข่าวสารได้หลายช่องทางได้ด้วยตนเอง ดังนั้นพฤติกรรมในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของบุคคลทั่วไปผ่านสื่อต่างๆ จึงมีพฤติกรรมความต้องการในการเปิดรับสื่อที่แตกต่างกัน รวมไปถึงการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองด้วย

การรับข่าวสารทางการเมืองที่แต่ละบุคคลได้รับอาจเป็นปัจจัยประเภทหนึ่งที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของแต่ละบุคคลกล่าวคือการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีอัตราสูง และมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการสื่อสารทางการเมืองจึงนับเป็นกระบวนการที่เป็นตัวกลางระหว่างสมาชิกของสังคมทางการเมืองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารสื่อสาร ตลอดจนทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทางการเมือง โดยมีผู้ส่งสาร คือ รัฐบาล หรือนักการเมืองรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้รับสารคือ ประชาชน โดยผ่านตัวกลาง ช่องทางคือ สื่อต่างๆ อาทิ โทรศัพท์ วิทยุ โซเชียลมีเดียต่างๆ ซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิด เกิดความรู้ความเข้าใจใหม่ตลอดจนเกิดความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ดังนั้นรัฐบาลจึงมีอำนาจในการควบคุมการกระจายข่าวสารทางการเมือง รวมถึงความสำคัญเรื่องการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (นิลกุล ใจอ่อน น้อม, 2543 : 17)

การสื่อสารได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นหลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ เพราะการสื่อสารสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น หรือทัศนคติของบุคคลตลอดจนอาจทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตและแบบแผนแห่งความเป็นอยู่ในสังคมได้ ในทำนองเดียวกันการสื่อสารทางการเมือง ก็เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองของระบบการเมืองด้วยเช่นกัน กล่าวคือ การสื่อสารทางการเมือง จะทำให้ประชาชนได้รับรู้ และเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ ทางการเมือง เมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแล้ว ก็อาจก่อให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบบการเมืองจะทำให้รัฐบาลสามารถรับรู้ถึงความต้องการของประชาชน และสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง 1) เป็นการสร้างทัศนคติทางการเมือง 2) สร้างความสนใจทางการเมือง 3) สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง 4) สร้างบทบาททางการเมือง 5) การสื่อสาร 6) การสื่อสารมวลชน (พฤทธิสถาน ชุมพล, 2537 : 20-21)

กลุ่มอิทธิพลจะมีบทบาทในกระบวนการทางการเมืองมากหรือน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับอำนาจต่อรองของกลุ่ม ระบบการเมืองการปกครอง และวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศนั้นๆ เป็นสำคัญ โดยอาจสรุปได้ว่ากลุ่มการเมืองในประเทศเสรีประชาธิปไตยนั้น มีอยู่ 4 กลุ่มใหญ่ ที่มีความสำคัญในทางการเมือง คือ 1) กลุ่มการเมือง ได้แก่ กลุ่มผู้นำทหาร ข้าราชการพลเรือน และกลุ่มนักการเมือง 2) กลุ่มนักธุรกิจ ได้แก่ กลุ่มนักธุรกิจที่มีเส้นสายโยงใยกับกลุ่มนักการเมืองตามรูปแบบอุปถัมภ์ของไทย 3) กลุ่มผู้ใช้แรงงาน ซึ่งการเกิดอุตสาหกรรมและชุมชน ทำให้มีผู้ใช้แรงงาน และผู้ที่อยู่ในชุมชนมากขึ้น กลุ่มคนเหล่านี้ ivotต่อการถูกกดขี่ผลประโยชน์ ivotต่อประเด็นทางการเมือง โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับรายได้ และความเป็นอยู่ของตน 4) กลุ่มปัญญาชน ถือเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญมาก และเป็นกลุ่มที่เรียกได้ว่าเป็นมันสมองของชาติ ประเทศไทยซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประชากรอยู่อย่างหนาแน่นมีสื่อมวลชนหลายรูปแบบ และพฤติกรรมมารับสารส่วนใหญ่มาจากโซเชียล สิ่งเหล่านั้นจึงถือเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองของแต่ละคนว่าจะมีความนิยมหรือมีแนวโน้มในการเลือกเปิดรับข่าวสารทางการเมืองไปในแนวทางใดบ้าง (ลิขิต ธีรเวคิน, 2550 : 192-193)

ดังนั้น ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามหลักสาราณียธรรม ซึ่งการศึกษาพฤติกรรมที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบในการวางแผน และกำหนดวิธีที่เหมาะสมของภาครัฐในการที่จะผลิตสื่อ เผยแพร่สื่อ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทางการเมืองให้กับประชาชนทราบ โดยผ่านช่องทางต่างๆ ที่หลากหลายและประชาชนสามารถเข้าถึงได้สะดวกครอบคลุม และยังสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ของพื้นที่อื่นๆ ต่อไปได้ใน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เปิดรับข่าวสาร

การเลือกสรรข่าวสารของบุคคลเป็นสิ่งที่อธิบายถึงพฤติกรรมสื่อสารของแต่ละบุคคลว่าความแตกต่างกันทางสภาพส่วนบุคคลหรือสภาพจิตวิทยามีผลต่อพฤติกรรมที่เปิดรับข่าวสาร โดยมีกระบวนการเลือกสรร (Selective Process) ที่แตกต่างกันดังนี้

1. พฤติกรรมที่เปิดรับ (Exposure) คือการที่ผู้บริโภคเลือกที่จะรับเอาสิ่งเร้าเข้ามาโดยผ่านทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งเป็นการเลือกรับสิ่งเร้าบางตัวเท่านั้น เห็นได้ว่าพฤติกรรมที่เปิดรับเป็นขั้นตอนแรกสุดของกระบวนการรับรู้ (Perception) เมื่อผู้บริโภคมีพฤติกรรมที่เปิดรับสื่อแล้วก็จะทำการสนใจในตัวสาร และต่อมามีทำการตีความหมายสารที่ได้รับ ผู้รับสารจะใช้สื่ออะไรก็ตาม ผู้รับสารจะ

เลือกสรรและแสวงหาข่าวสารตามความต้องการหรือความคาดหวังที่แตกต่างกันไปในแต่ละคน ผู้รับสารจะมีกระบวนการในการเลือกสรรข่าวสาร (Selective Process) โดกระบวนการเลือกสรรข่าวสารจะเปรียบเสมือนเครื่องกรอง (Filters) การรับรู้ข่าวสารของมนุษย์มี 3 ขั้นตอน

2. การเลือกเปิดรับ หรือเลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attention) หมายถึง แนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกเปิดรับนี้ได้มีการศึกษาวิจัยกันอย่างกว้างขวาง และพบว่า การเลือกเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ อาทิเช่น ทศนคติเดิมของผู้รับสาร คือ บุคคลมักจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนับสนุนทศนคติเดิมที่มีอยู่ และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเดิมของตนเอง ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารใหม่ที่ไม่ลงรอยหรือไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจหรือทศนคติเดิมที่มีอยู่แล้ว จะเกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุลหรือมีความไม่สบายใจ ที่เรียกว่า “Cognitive Dissonance” ดังนั้น การที่จะลดหรือหลีกเลี่ยงภาวะดังกล่าวได้ก็ต้องแสวงหาข่าวสารหรือเลือกสรรเฉพาะข่าวสารที่ลงรอยกับความคิดเดิมของตน เมื่อบุคคลได้ตัดสินใจในเรื่องหนึ่งที่มีความได้เปรียบเสียเปรียบก้ำกึ่งกัน บุคคลย่อมมีแนวโน้มที่จะแสวงหาข่าวสารที่สนับสนุนการตัดสินใจนั้น ๆ มากกว่าที่จะแสวงหาข่าวสารที่ขัดกับสิ่งที่กระทำลงไป (ลลิตา อังสวานนท์, 2554 : 12)

แม้ว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกัน มีวัตถุประสงค์ในพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกัน และมีความต้องการในพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันนั้น แต่โดยทั่วไปแล้วบุคคลจะทำพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารอยู่ 3 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยผู้รับสารมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่า การบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนจะช่วยตอบสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือเปลี่ยนลักษณะนิสัย เปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างได้โดยการเลือกบริโภคสื่อมวลชนนั้นจะขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง เพราะบุคคลแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์และความตั้งใจในการใช้ประโยชน์แตกต่างกันไป

2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล โดยสื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลผู้ที่นำข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยการติดต่อระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) ที่จะมีปฏิภิกิริยาโต้ตอบระหว่างกันโรเจอร์สและชูเมกเกอร์ (Rogers and Shoemaker) กล่าวว่าในกรณีที่ต้องการให้บุคคลใดเกิดการยอมรับสารนั้นควรที่จะใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนี้จะมีประโยชน์อย่างมากในกรณีที่ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับสารมีความเข้าใจกระจ่างชัดและตัดสินใจรับสารได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้น ซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1) การติดต่อโดยตรง (Direct Contact) เป็นการเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อสร้างความเข้าใจหรือชักจูงโน้มน้าวใจกับประชนโดยตรง

2.2) การติดต่อโดยกลุ่ม (Group Contact of Community Public) โดยกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม ช่วยให้การสื่อสารของบุคคลบรรลุเป้าหมายได้ เพราะเมื่อกลุ่มมีความสนใจมุ่งไปในทิศทางใด บุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่มก็จะมีคามสนใจในทางนั้นด้วย

3. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจ โดยสื่อเฉพาะกิจ หมายถึง สื่อที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยมีเนื้อหาสาระที่เฉพาะเจาะจงและมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่มตัวอย่างของ สื่อเฉพาะกิจ เช่น จุลสาร แผ่นพับ ไปสเตอร์ ใบปลิว คู่มือ นิทรรศการ เป็นต้น ดังนั้น พฤติกรรมการเปิดรับ

ข่าวสารจากสื่อ เฉพาะกิจ นี้ ผู้รับสารจะได้รับข้อมูลข่าวสารหรือความรู้เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจง (ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูรย์, 2544 : 89)

จะเห็นได้ว่า ข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญในการนำมาประกอบการตัดสินใจของบุคคล ยิ่งบุคคลเกิดความไม่แน่ใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าใดบุคคลย่อมต้องการเปิดรับข่าวสารมากขึ้นเท่านั้น โดยไม่จำกัดว่าจะทำการเปิดรับ ข่าวสารจากสื่อใด ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน สื่อบุคคล หรือสื่อเฉพาะกิจ แต่ทั้งนี้บุคคลจะทำการเปิดรับข่าวสารเฉพาะเรื่องที่ตนให้ความสนใจเท่านั้นเนื่องจากข่าวสารในปัจจุบันมีมากเกินไปกว่าที่ ผู้รับสารจะรับไว้ทั้งหมดได้ จึงทำให้เกิดกระบวนการเลือกรับข่าวสารขึ้น อย่างไรก็ตาม บุคคล แต่ละคนก็จะมีเกณฑ์ในการเลือกรับข่าวสารที่แตกต่างกันตามลักษณะส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมในสังคมนั้นๆ และวัตถุประสงค์หรือความต้องการที่จะเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันย่อมทำให้เกิดพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันได้ด้วย

แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการเมือง

มนุษย์นั้นโดยธรรมชาติเป็นสัตว์สังคม ที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่คณะ เมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกัน หากมิได้กำหนดกติกาอะไรสักอย่างขึ้นมากำกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์แล้วนั้น มนุษย์ด้วยกันเองยังเชื่อว่าน่าจะทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายขึ้นในสังคมและการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ เนื่องจากโดยธรรมชาติของมนุษย์นั้น ป่าเถื่อน ขลาดกลัวและไม่เป็นระเบียบ เมื่อมนุษย์จำต้องอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมภายใต้กติกาแล้ว ก็จำเป็นจะต้องกำหนดตัวผู้นำมาทำหน้าที่ควบคุมดูแลให้สังคมหรือการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อย เช่นที่กล่าวมาเราคงพอจะทราบบ้างแล้วว่าเหตุใดจึงเกิดมีระบบการปกครองขึ้น

มนุษย์จำเป็นต้องปกครองกันนั้น หากเกิดปัญหาขึ้นในระหว่างมนุษย์ด้วยกัน หรือการจะทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นไป หลีกเลียงมิได้เสียที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจทางการเมือง อันมีความหมายและบริบทที่สะท้อนออกมาในเรื่องของการใช้อำนาจเพื่อการปกครองประชาชน การเมืองการปกครองซึ่งเป็นสภาพการณ์และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ จึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับชีวิตของมนุษย์อย่างมีอาจปฏิเสธได้ ซึ่งก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่ผู้ใดก็ตาม จำเป็นต้องให้ความสนใจกับเรื่องการเมืองการปกครองไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง เนื่องจากสิ่งใดที่ออกมาจากสถาบันทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติที่ทำหน้าที่ในการตรากฎหมายต่างๆ เพื่อบังคับใช้ มาจากรัฐบาลในรูปของนโยบายสาธารณะ (Public Policies) โครงการพัฒนา (Developmental Program) และงานต่างๆ ที่ประกอบขึ้นหรือดำเนินไปโดยภาคราชการ รวมไปถึงการตัดสินใจตัดสินใจหรือข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลต่อบุคคล และบุคคลกับรัฐ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นเรื่องที่การเมืองส่งผลกระทบต่อทุกคนอย่างที่ไม่อาจมองข้ามไปได้

การศึกษาเรื่องการเมืองและการปกครองของประเทศ จึงเป็นสิ่งที่ถูกบรรจุอยู่ในแทบทุกสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษาให้นักศึกษาได้รู้เรียน ทำความเข้าใจความเข้าใจในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งคนในสังคม และเป็นเรื่องภาคราชการทั้งหลายต่างรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ภายใต้ความมุ่งประสงค์ที่จะหยั่งรากประชาธิปไตยในสังคมไทย มนุษย์ตามธรรมชาติเป็นสัตว์การเมืองต้องอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือชุมชน อันแตกต่างไปจากสัตว์โลกอื่นๆ ซึ่งใช้ชีวิตอยู่ด้วยสัญชาตญาณเป็นหลัก หากแต่มนุษย์นอกจากจะอยู่ด้วยสัญชาตญาณแล้ว ยังมีเป้าหมายอยู่ร่วมกันอีกด้วย ดังนั้นการอยู่ร่วมกันของมนุษย์จึงมิใช่มีชีวิตอยู่ไปเพียงวันๆ หนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นการอยู่ร่วมกันเพื่อจะให้มีชีวิตที่ดีขึ้นอีกด้วย เราก็จะ

มองเห็นภาพของการเมืองในแง่หนึ่งว่าการเมืองนั้นก็คือ การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในชุมชนหรือสังคม เพื่อให้มีความสงบสุข

ทฤษฎีรัฐศาสตร์ มุมมองที่ใช้พิจารณาการเมืองหรือพูดเป็นศัพท์ทางวิชาการก็คือแนว การศึกษาวิเคราะห์การเมือง (Approach to Political Analysis) ก็ย่อมแตกต่างกันออกไปบ้างตามแต่ ใครจะเห็นว่าแนวการเมืองนั้นเป็นสิ่งที่ใกล้เคียงต่อการอธิบายความเป็นการเมืองได้มากที่สุด โดย คำว่า “การเมือง” นี้ นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ ได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันไปบ้างในรายละเอียด ตามแต่จะใช้ตัวแบบใดในการศึกษาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการเมือง และด้วยตัวแบบที่เป็นกรอบใน การศึกษาวิเคราะห์นี้ จะยังผลให้กรอบการมองคำว่าเมืองต่างกันไปในขณะที่สาระสำคัญของคำ จำกัดความเป็นไปในทำนองเดียวกันกล่าวคือเป็นเรื่องของการใช้อำนาจแบบสองทางระหว่างฝ่ายที่เป็น ผู้ปกครอง (Rulers) และฝ่ายผู้ถูกปกครอง (Ruled) กล่าวถึงสำหรับผู้ศึกษารัฐศาสตร์มือใหม่แล้วการทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ของคำว่าเมืองนั้น จึงดูจะเป็นเรื่องที่สร้างความสับสนอยู่มีใช่น้อย เนื่องมาจากความหมายของการเมืองที่ปรากฏอยู่ในตำราเล่มต่างๆ ที่เขียนขึ้นเผยแพร่กันมีอยู่หลากหลาย ต่างกันไปตามความเจตนาและมุ่งประสงค์ในการนำความหมายของการเมืองเพื่อไปอธิบาย ปรากฏการณ์ของผู้ให้คำนิยามความหมายของการเมือง ดังได้กล่าวไปแล้ว เมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับรูป ของรัฐและการจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในรัฐระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยเมื่อสังคม มนุษย์ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ คนเราจึงต้องแบ่งออกเป็นสองพวกใหญ่ๆ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ บังคับกับผู้ถูกบังคับเสมอ ซึ่งความหมายของคำว่าเมือง มานำเสนอโดยจำแนกได้เป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ

กลุ่มที่ 2 การเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรของรัฐหรือสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม

กลุ่มที่ 3 การเมืองเป็นเรื่องของความขัดแย้ง

กลุ่มที่ 4 การเมืองเป็นเรื่องของการประนีประนอมผลประโยชน์

กลุ่มที่ 5 การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐและการบริหารประเทศ

กลุ่มที่ 6 การเมืองเป็นเรื่องของการกำหนดนโยบายของรัฐ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2517 : 61)

สรุปได้ว่า การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐและการใช้อำนาจหน้าที่รัฐการได้มาซึ่งอำนาจหน้าที่ เพื่อที่จะใช้อำนาจหน้าที่ที่รัฐให้อำนาจ มาจัดสรรผลประโยชน์ให้เกิดแก่ประชาชนให้มากที่สุดเป็นการ จัดสรรสิ่งที่ดีที่สุด เพื่อในการพัฒนาประเทศ และเป็นการพัฒนาบุคลากรให้เท่าเทียมนานาชาติ ประเทศ จำแนกได้เป็น 6 กลุ่ม คือ 1) การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ 2) การเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรรทรัพยากร ของรัฐหรือสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม 3) การเมืองเป็นเรื่องของความขัดแย้ง 4) การเมืองเป็นเรื่องของการ ประนีประนอมผลประโยชน์ 5) การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐและการบริหารประเทศ และ 6) การเมือง เป็นเรื่องของการกำหนดนโยบายของรัฐ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร

การสื่อสาร (Communication) มีรากศัพท์ มาจากภาษากรีกว่า Communis แปลว่า ทำให้ เหมือน ซึ่งต่อมาได้มีนักวิชาการให้ความหมายของการสื่อสารไว้มากมาย เช่น การสื่อสารหรือวิชา วาทศิลป์ (Rhetoric) คือการจูงใจทุกรูปแบบ การสื่อสารหมายถึงการถ่ายทอดข่าวสาร จากที่หนึ่งไปยัง อีกที่หนึ่ง การสื่อสารคือกระบวนการในการ แลกเปลี่ยนข่าวสารความคิดเห็น ทศนคติ ระหว่างบุคคลกับ บุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยผ่านทางการพูด การเขียน กิริยาท่าทางการแสดงออก เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ตรงกันระหว่างผู้ส่งและ ผู้รับสารมากที่สุด แต่ก็มีนักวิชาการบางท่าน ได้เสนอว่า การสื่อสาร คือการ

แสดงปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยการใช้สัญลักษณ์ และระบบสาร (Message Systems) ได้อธิบายว่า การสื่อสาร เป็นกระบวนการ ถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ผ่านสัญลักษณ์ เช่น ภาษา ภาพ ตัวเลข ฯลฯ การสื่อสารครอบคลุมถึง กระบวนการทุกอย่างที่บุคคลหนึ่ง ส่งผลต่อ ความรู้สึกของอีกคนหนึ่ง การสื่อสาร จึงมิใช่เพียงการเขียน และการพูดเท่านั้น แต่รวมถึงการแสดงและพฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์กล่าวโดยสรุป การสื่อสารคือกระบวนการของการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยผ่านสื่อต่างๆ (George A. Miller, 1996: 102)

ความสำคัญของการสื่อสาร เป็นกระบวนการเกิดขึ้นเป็นปกติวิสัยของคนทุกคน และมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นตลอดจนถึงสังคมที่แต่ละคนอาศัยอยู่ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งใดล้วนต้องอาศัยการสื่อสาร เป็นเครื่องมือช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ทั้งสิ้น จะเห็นได้จากการที่คนพยายามคิดค้นและพัฒนาวิธีการสื่อสารมาตั้งแต่สมัยโบราณทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน ตลอดจนเครื่องมือหรือเทคนิควิธีการต่างๆ ล้วนเกิดจากความพยายามอย่างสูงของคนต่อเนื่องมาหลายชั่วอายุ หากการสื่อสารไม่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งแล้วเครื่องมือและวิธีการสำหรับการสื่อสารต่างๆ เหล่านี้คงไม่เกิดขึ้นและพัฒนามาให้เห็นเหมือนปัจจุบันนี้ สภาพสังคมที่คนจะต้องเกี่ยวข้องกันมากขึ้นเช่นปัจจุบันการสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญต่อบุคคล และสังคมมากขึ้นหากคนในสังคมขาดความรู้ความเข้าใจในการสื่อสารไม่สามารถถ่ายทอด ความรู้ ความคิดหรืออาจทำให้เกิดความเข้าใจระหว่งกันได้ ย่อมจะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลและสังคมทุกวันนี้มีอยู่มากอาจเป็นสาเหตุมาจากความล้มเหลวของการสื่อสาร ดังนั้น การสื่อสารจึงมีความสำคัญสำหรับบุคคลและสังคมหลายด้านทั้งด้านชีวิตประจำวันวันที่แต่ละคนจะต้องสื่อสารกับตัวเองและสื่อสารกับผู้อื่นตลอดเวลา นับตั้งแต่เวลาตื่นนอนก็ต้องสื่อสารกับตัวเองและคนอื่นที่อยู่ใกล้ตัว การฟังวิทยุ อ่านหนังสือ ออกจากบ้านไปปฏิบัติภารกิจ ประจำวันก็ต้องพบปะบุคคลและเหตุการณ์ต่างๆ ล้วนแต่เป็นเรื่องที่ต้องทำการสื่อสารอยู่ทั้งสิ้นไม่อยู่ในฐานะผู้ส่งสารก็อยู่ในฐานะผู้รับสาร หากคนเราขาดความรู้หรือทักษะการสื่อสารก็อาจทำให้การปฏิบัติภารกิจประจำวันอาจบกพร่องได้ในด้านสังคมการรวมกลุ่มในสังคมสังคมทั้งในระดับ ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศจะต้องมีการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในเรื่องต่างๆ และมีกระบวนการทำให้คนยอมอยู่ในกฎเกณฑ์กติกาของสังคม โดยเฉพาะด้านการเมืองการปกครองนั้นก็จะต้องใช้การสื่อสารทุกขั้นตอนเช่นกัน (ประมะ สตะเวทิน , 2539 : 8)

ประเภทของการสื่อสาร การสื่อสารแบ่งตามจำนวนของผู้รับสารได้ 5 ประเภท ดังนี้ 1) การสื่อสารภายในตนเอง หมายถึงการที่บุคคล คิด ตัดสินใจ วิเคราะห์ปัญหา แล้วสื่อสารจากความคิดผ่านไปเป็นการกระทำ 2) การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการสื่อสารที่มีผู้รับสารตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปเป็นการสื่อสารแบบเผชิญหน้า ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง ผู้ส่งสารและผู้รับสาร มีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง 3) การสื่อสารสาธารณะ เป็นการสื่อสารที่กระทำกับผู้รับสารจำนวนมาก ในที่สาธารณะ มักเป็นการสื่อสาร เพื่อโน้มน้าวใจในเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง เช่นการปราศรัยทางการเมือง 4) การสื่อสารภายในองค์กร เป็นการสื่อสารกับผู้รับสารที่อยู่ภายใน องค์กรเดียวกัน มีเป้าหมายเพื่อสร้างเอกภาพภายในองค์กร และ 5) การสื่อสารมวลชน คือการสื่อสารที่ส่งผ่านสื่อไปยังผู้รับสารจำนวนมากที่แตกต่างกัน ผู้รับสาร สามารถรับสารได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และรับซ้ำได้

คุณลักษณะของสื่อมวลชน การจะอธิบายว่าสื่อชนิดใดจัดเป็นสื่อมวลชน จะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะดังต่อไปนี้ 1) สื่อนั้นสามารถส่งสารไปยังผู้รับจำนวนมากได้พร้อมๆ กัน 2) ผู้รับสามารถรับสารจากสื่อชนิดนั้นได้อย่างสะดวก 3) ผู้รับสามารถรับสารจากสื่อชนิดนั้นได้อย่างรวดเร็ว 4) ผู้รับสามารถรับสารจากสื่อชนิดนั้นได้ตลอดเวลาที่ต้องการ 5) ผู้รับสามารถรับสารจากสื่อชนิดนั้นซ้ำได้ และผู้ส่งสามารถส่งซ้ำได้ หาก

เข้าข่ายคุณสมบัติเหล่านี้ ก็จัดว่าสื่อนี้เป็นสื่อมวลชน ดังนั้น บรรดาสื่อใหม่ (New Medias) ที่ส่งสารผ่าน Internet จึงจัดเป็นสื่อมวลชน เช่น Facebook Twitter Line Instagram และได้มีการอธิบายถึงความสำคัญของสื่อมวลชนไว้ดังนี้ คือ สื่อมวลชนเป็นแหล่งพลังอำนาจ เนื่องจากเป็นช่องทางที่มีอิทธิพลในการถ่ายทอดข่าวสารต่างๆ การที่สื่อมวลชนเลือกที่จะนำเสนอข้อมูลชุดใด ย่อมส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้รับสาร อย่างกว้างขวาง สื่อมวลชนเป็นพื้นที่สาธารณะที่เปิดให้คนทุกกลุ่มได้ใช้พื้นที่ สาธารณะนี้ทั้งในระดับชาติ และระดับสากล สื่อมวลชนถือเป็นต้นกำเนิดของความหมายต่างๆ ในสังคม เช่น การเผยแพร่คำ นิยามศัพท์ต่างๆ การถ่ายทอดภาพลักษณ์ของบุคคล องค์กร สถาบัน การให้คุณค่ากับวัฒนธรรม รวมทั้งการสนับสนุนค่านิยมต่างๆ ให้เป็นค่านิยมหลักของสังคม สื่อมวลชนเป็นผู้กำกับให้กฎระเบียบในสังคมดำรงอยู่หรือสูญสลายไป สื่อมวลชนเปรียบเสมือนกุญแจของเกียรติยศชื่อเสียง ผู้ที่ปรากฏตัวผ่านสื่อมวลชน ย่อมเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และเมื่อได้พื้นที่สื่อมวลชนซ้ำๆ จะกลายเป็นบุคคลสาธารณะที่มีชื่อเสียงโด่งดังในที่สุด (Mc Quail Dennis, 2005 : 4)

สรุปได้ว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งหรือกลุ่มคนหนึ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งการสื่อสารนั้นจะต้องดำเนินการผ่านสื่อต่างๆ สื่อมวลชนจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวกลางในการส่งผ่านข้อมูล โดยสื่อในปัจจุบัน แบ่งเป็นส่งประเภทใหญ่ๆ คือ สื่อมวลชนกระแสหลัก อันได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์ กับสื่อใหม่ ซึ่งเป็นสื่อที่มาพร้อมเทคโนโลยีสมัยใหม่ นั่นคือ อินเทอร์เน็ต ในการศึกษาการสื่อสาร เราจึงต้องเรียนรู้ประเภทของสื่อต่างๆ รวมถึงคุณลักษณะของสื่อ เพื่อที่จะควบคุมให้การสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมือง

ในอดีตที่ผ่านมาการนำเสนอข่าวการเมือง เป็นเรื่องที่น่าเบื่อ จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวโน้มการนำเสนอข่าวในโลกตะวันตกให้มีความน่าสนใจมากขึ้น โดยนำเอาความบันเทิงเข้ามาผสมผสานโดยปรับให้เข้ากับวัฒนธรรมประชานิยม (Popular Culture) เช่นมีการสรุปข่าวแบบเล่าเรื่องย่อข่าวให้เข้าใจง่าย และมีการนำเสนอแบบถ่ายทอดสด ทำให้คนทั่วไปหันมาสนใจดูข่าวมากขึ้น การศึกษาการสื่อสารทางการเมือง จากอดีตจนถึงปัจจุบันได้คลี่คลายไปตามวิวัฒนาการ จากการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน ที่มีสื่อมวลชนเป็นผู้กำหนดวาระเนื้อหา การนำเสนอ มาจนถึงสื่อใหม่ในปัจจุบันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยยะสำคัญทางการเมือง เพราะเหตุที่อินเทอร์เน็ตนั้นแพร่ขยายไปในทุกครัวเรือน ทำให้ประชาชนสามารถรับข่าวสารโดยตรงจากนักการเมืองได้โดยไม่ต้องผ่านสื่อมวลชนอื่นๆ ซึ่งทำให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งที่ย่างและตรง ขณะเดียวกันการบิดเบือนข่าวสารก็สามารถแพร่ขยายได้รวดเร็วไม่แตกต่างกัน การสื่อสารทางการเมืองในยุคข้อมูลข่าวสารนั้นจึงเป็นการสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว แต่ป้องกันการบิดเบือนได้ยาก ดังนั้นที่มงานการสื่อสารของนักการเมืองทั้งหลายจึงล้วนต้องเป็นมืออาชีพทั้งสิ้น ไม่อาจใช้อาสาสมัครทั่วไปได้ เพราะการส่งข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งล้วนมีผลต่อคะแนนนิยมตลอดเวลา บทบาทของการสื่อสารในทางการเมืองทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ และแพร่ขยายวงการศึกษาศาสตร์นี้จากซีกโลกตะวันตกกระจายไปทุกภูมิภาคในโลก รวมถึงประเทศไทยที่ได้มีการศึกษาศาสตร์แขนงนี้อย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ทศวรรษที่ 2540 เป็นต้นมา

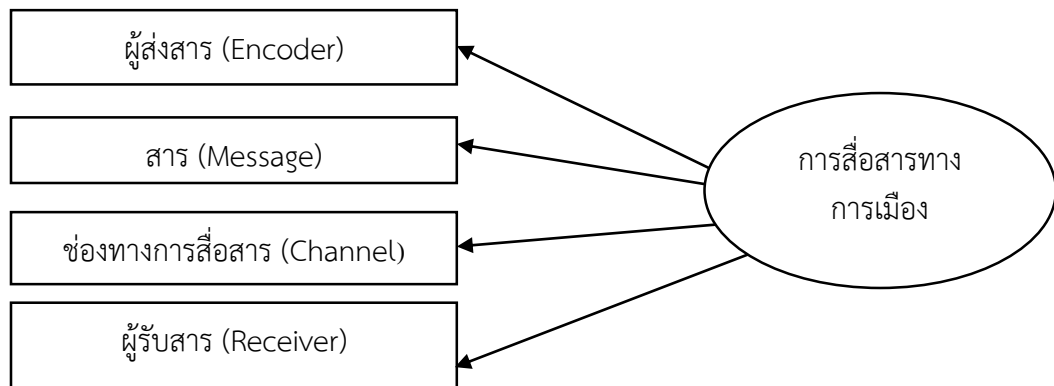
ความหมายของกระบวนการสื่อสารทางการเมือง คือ การถกเถียงของสาธารณชน เกี่ยวกับการจัดสรรสาธารณประโยชน์ อำนาจหน้าที่ และกำหนดกฎระเบียบในสังคม (การให้รางวัล และการลงโทษ) ความหมายของการสื่อสารทางการเมืองมี 4 ข้อ คือ 1) การสื่อสารใดๆ ที่สัมพันธ์ระหว่าง

การเมืองกับระบบสังคม อันได้แก่ รัฐบาล พรรคการเมือง กลุ่มกดดันทางการเมือง การเคลื่อนไหวของประชาชน ซึ่งกลุ่มหรือบุคคลเหล่านี้อาจเป็นทั้งผู้ส่งหรือผู้รับสาร 2) สื่อสารการเมืองเป็นเรื่องของการโน้มน้าวใจ จัดกระทำหรือการหลอกลวงเพื่อที่จะนำไปสู่อำนาจ อุดมการณ์ ผลประโยชน์ ความขัดแย้ง ประชามติ ฯลฯ 3) การสื่อสารนี้อาจเป็นไปในรูปของข่าว เหตุการณ์เสมือนจริง การโฆษณาชวนเชื่อ การเบี่ยงเบนข้อเท็จจริง โดยวิธีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ 4) การสื่อสารทางการเมือง เกี่ยวข้องกับการตลาดทางการเมือง โดยเฉพาะกระบวนการเลือกตั้ง การหึงเสียง อันเป็นเครื่องมือสำคัญในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Karl W. Deutch, 1966: 182)

ความสำคัญของการสื่อสารทางการเมือง การเมืองเป็นเรื่องที่มีความสำคัญกับชีวิตของคนที่อยู่ในสังคม การสื่อสารทางการเมืองจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต และการตัดสินใจ ของประชาชนอย่างกว้างขวาง ศาสตร์ชนิดนี้จึงแยกออกจากการสื่อสารโดยทั่วไป ตามความแตกต่างที่มีผลกระทบต่อชีวิตของผู้คนอย่างมีนัยสำคัญ การสื่อสารนั้นเปรียบเหมือนเส้นใยประสาทของมนุษย์ และการสื่อสารทางการเมือง ก็เป็นดังเส้นใยสมองของรัฐบาล หากปราศจากซึ่งการสื่อสารรัฐบาลก็ไม่อาจดำรงอยู่ได้ การเมืองจึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจแยกออกจากการสื่อสารได้เลย เพราะหากปราศจากการสื่อสาร ก็ไม่อาจนำมาซึ่งการตอบรับ สนับสนุนจากประชาชน ซึ่งระบอบประชาธิปไตยถือเสียงประชาชนเป็นผู้ตัดสินเลือกผู้ปกครอง กระบวนการสื่อสารทางการเมือง จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในทุกขั้นตอนทางการเมืองเริ่มตั้งแต่การเลือกตั้ง ซึ่งเป็นที่มาของผู้ปกครอง และฝ่ายนิติบัญญัติ ผู้ที่เสนอตัวเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ก็จะต้องสื่อสารให้ผู้เลือกตั้งได้รู้จัก และรู้ถึงแนวทางนโยบายของพรรค เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือก ซึ่งการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ถือเป็นการสื่อสารทางการเมืองที่เข้มข้นอย่างยิ่ง บรรดาผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องจ้างที่ปรึกษามืออาชีพ มาวางกลยุทธ์การหาเสียง ทั้งวางแผนนโยบายให้โดนใจผู้เลือกตั้ง สร้างคำขวัญที่โดดเด่น น่าสนใจ ชวนจดจำ และวางแผนการใช้สื่อต่างๆ เพื่อให้ “สาร” ถูกส่งไปถึงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในปัจจุบัน ได้นำเอาแนวคิดการตลาดทางการเมืองมาใช้อย่างเต็มรูปแบบ เพื่อช่วงชิงชัยชนะในการเลือกตั้ง ทั้งในซีกโลกตะวันตกและแพร่ขยายมายังซีกโลกตะวันออก รวมถึงประเทศไทย บทบาทของสื่อมวลชนในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง สื่อมวลชนนอกจากจะเป็นผู้นำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นผู้วิพากษ์วิจารณ์ วิเคราะห์ ประเมิน บุคคล สถานการณ์ต่างๆทางการเมืองอีกด้วย ดังนั้น สื่อมวลชนจึงเปรียบเหมือน “ตัวแสดง”ทางการเมืองด้วยการที่สื่อมวลชนเลือกที่จะนำเสนอหรือไม่นำเสนอประเด็นทางการเมืองใด ก็เหมือนเป็นผู้กำกับหรือผู้กำหนดความเป็นจริงทางการเมือง บทบาทของสื่อมวลชนในทางการเมืองจึงมีสูงอย่างยิ่ง ดังต่อไปนี้ 1) อำนาจในการกำหนดความจริงทางการเมือง 2) อำนาจในการกำหนดระเบียบวาระทางการเมือง 3) อำนาจในการกำหนดสาธารณมติ 4) ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง (นันทนา นันทวโรภาส, 2558 : 58) ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของสื่อมวลชน เปรียบเทียบสังคมกับร่างกายของมนุษย์ โดยถือว่าร่างกายทั้งหมดเป็นระบบใหญ่ โดยมีระบบย่อยๆ ประกอบกันอยู่ ซึ่งต่างต้องพึ่งพาอาศัยกัน ระบบใหญ่จะต้องมีหน้าที่พื้นฐาน คือรักษาเสถียรภาพของทั้งระบบเอาไว้ เพื่อให้ทั้งระบบมีความสมดุล ทุกส่วนต้องมีการแบ่งงานกันทำตามหน้าที่ หากระบบย่อยๆ ทำหน้าที่ได้ดี ระบบทั้งหมดก็จะมีเสถียรภาพ ดังนั้นแบบแผนของกิจกรรมจะต้องคงทนและมีเสถียรภาพ สื่อสารมวลชนมีหน้าที่ทางสังคมหรือ

พันธกิจ (Social Function) คือ เป็นผู้เฝ้าระวังและตรวจสอบสภาพแวดล้อมทางสังคม และการเมือง ที่เรียกว่า “สุนัขเฝ้าบ้าน” (Watchdog) Parson ระบุหน้าที่ทางสังคมของสื่อมวลชนไว้ 4 ประการคือ 1) ปลุกฝังค่านิยมหลักในสังคม (Core Value) 2) รักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของระบบไว้ 3) จัดความขัดแย้งในสังคม 4) หาวิถีทางในการปรับตัวให้สังคมอยู่รอด ได้อธิบายหน้าที่ของ

สื่อมวลชน ในการที่จะต้องแก้ไขบทบาทของสื่อบางสื่อที่ทำให้คนในสังคมเกิดความแปลกแยกต่อสังคม ดังนี้ 1) สื่อต้องทำหน้าที่พาผู้คนหลบหนีจากโลกของความเป็นจริง เพื่อประคับประคองมิให้คนเกิดความโดดเดี่ยวจนต้องการฆ่าตัวตาย 2) สื่อต้องทำหน้าที่ผ่อนคลายความตึงเครียด มิให้คนในสังคมเกิดความเครียดจนนำไปสู่การแสดงออกที่รุนแรง 3) สื่อต้องทำหน้าที่สร้างสิ่งชดเชยหรือทดแทน เพื่อมิให้สังคมขาดที่พึ่งพิง ตัวอย่างเช่น การที่สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการระดมเงินทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่างๆ

แผนภาพที่ 1 แบบสื่อสารการเมือง (Merton R., 1949: 211)

หลักสารานิยมธรรม

สารานิยมธรรม (วิ.มหา. (ไทย) 4/136/213) หมายถึง ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน 6 ประการ เป็นคุณธรรมที่ทำให้คนเราไม่เห็นแก่ตัว แต่จะคิดถึงคนอื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น เข้าใจคนอื่นมากขึ้น ระลึกถึงกัน ผูกพันเชื่อมโยงบุคคลไว้ด้วยน้ำใจ ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึงกัน หรือธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หมายถึง หลักการอยู่ร่วมกันอย่างประเสริฐที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้สำหรับพระภิกษุสามเณร แต่คุณหลักก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวหรือสังคมเพื่อให้เกิดความรักความคิดถึงถึงกันได้มี 6 ข้อ คือ

ข้อที่ 1 เรียกว่า เมตตาทายกรรม หมายถึง การช่วยขวนขวายทำกิจธุระของกันและกัน แม้จะเป็นกิจธุระอะไรก็ตาม ซึ่งบังเกิดขึ้นเฉพาะหน้าเป็นต้นว่า การพยาบาลกันในเวลาอาพาธเจ็บป่วย หรือการต้อนรับกราบไหว้อันเป็นไปทางกายด้วยเมตตาต่อกัน

ข้อที่ 2 เรียกว่า เมตตาจริกรรม หมายถึง การเมตตาต่อกันแล้วแนะนำสั่งสอนให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมในศาสนา ให้ละชั่วประพฤติดีรวมถึงช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ แนะนำตักเตือนกันด้วยความหวังดีกล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลังอย่างซื่อตรง จริงใจ

ข้อที่ 3 เรียกว่า เมตตาโมกกรรม หมายถึง การตั้งจิตปรารถนาดีคิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน ตั้งเมตตาจิต หวังความไม่มีเวรต่อกัน หวังความไม่เบียดเบียนกัน หวังความสุขและประโยชน์ต่อกันและกัน

ข้อที่ 4 เรียกว่า สาราณโมคิ หมายถึง การได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน คือ เมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบ แม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงไว้ผู้เดียวนำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่าย ให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน ไม่หวงไว้บริโภคจำเพาะผู้เดียว

ข้อที่ 5 เรียกว่า สีสสามัญญตา หมายถึง การมีสติบริสุทธิ์เสมอกันกับเพื่อนบ้านทั้งหลายตั้งต่อหน้าและลับหลังคือมีความประพฤติงามถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่คณะ โดยประพฤติปฏิบัติตามหลักศีลธรรม ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามด้วยความเต็มใจ

ข้อที่ 6 เรียกว่า ทิฏฐิสามัญญตา หมายถึง การมีความคิดเห็นดีงามเสมอกันกับเพื่อนบ้านทั้งหลายตั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความเห็นชอบร่วมกันในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่นำไปสู่ความสุขสงบ ความมีสวัสดิภาพปลอดภัยของการอยู่ร่วมกันในสังคม (ที.ปา. (ไทย) 11/317/257)

หลักของสาราณียธรรมทั้ง 6 ข้อนี้ เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างดี เพราะถ้าคนในสังคมได้นำหลักธรรมหมวดนี้ไปประพฤติปฏิบัติในวิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกัน คนในสังคมนั้นย่อมแสดงกิริยาอาการต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอย่างสุภาพ มีมารยาท มีน้ำใจช่วยเหลือทำกิจธุระที่เกิดขึ้นกันอย่างเต็มใจ จะเจรจากันด้วยคำสุภาพ อ่อนหวาน มีประโยชน์และสมานประโยชน์ กล่าวแนะนำตักเตือนกันด้วยความหวังดีโดยบริสุทธิ์ใจจะแสดงการยื้มแย้มแจ่มใสเข้าหากันและคิดทำประโยชน์ให้แก่กันด้วยจิตเมตตาปรารถนาดีต่อกันเป็นที่ตั้ง จะมีน้ำใจแบ่งปันของกินของใช้แม้เล็กน้อยๆ ที่ตนได้มาให้แก่กัน โดยไม่เก็บซ่อนหรือหวงไว้บริโภคใช้สอยเพียงคนเดียว จะประพฤติตนดีงาม รู้จักรักษาระเบียบวินัย ไม่ล่วงเกินผู้อื่น ไม่ทำตัวให้เป็นที่น่ารังเกียจของสังคม จะยอมฟังความคิดเห็นของคนอื่นมีความเห็นร่วมกัน ตกลงกันได้กับหมู่คณะโดยไม่ต้องรันไปตามลำพัง ดังที่ท่านสรูปอานิสงส์ไว้ว่า ธรรมทั้ง 6 นี้ ทำผู้ประพฤติให้เป็นที่รักที่เคารพของผู้อื่น เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เป็นไปเพื่อความไม่วิวาทกันและกันเป็นไปเพื่อความพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (แก้ว ชิตตะขบ, 2550 : 181)

สรุปได้ว่า หลักสาราณียธรรม หมายถึง ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน 6 ประการ คือ เมตตา ภาวกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตาภวกรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญตา ทิฏฐิสามัญญตา ทำให้คนเราไม่เห็นแก่ตัว แต่จะคิดถึงคนอื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น เข้าใจคนอื่นมากขึ้น ระลึกถึงกัน ผูกพันเชื่อมโยงบุคคลไว้ด้วยน้ำใจ ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ทำให้คนในสังคมมีน้ำใจช่วยเหลือกันและกันได้ ทำให้คนในสังคมมีความรักมีความจริงใจและสมานสามัคคีกัน ทำให้ทุกคนในสังคมเคารพกันรักกันนับถือและไว้วางใจซึ่งกัน ทำให้เกิดความร่วมมือกันในการทำกิจธุระของหมู่คณะ ทำให้การพัฒนาสังคมและประเทศชาติเป็นไปด้วยดี เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกัน การใช้หลักธรรม นำไปสู่การสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ ได้แก่ หลักความถูกต้อง หลักความเหมาะสม หลักความเหมาะสม หลักความยุติธรรม หลักพรหมวิหารธรรม หลักความเสียสละ เพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นได้

บทสรุป

การสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายไร้สายเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายสังคมเข้าด้วยกัน จึงเกิดการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว อินเทอร์เน็ตสามารถช่วยส่งเสริมทำให้เกิดคุณภาพทางการศึกษา สังคม วัฒนธรรม รวมไปถึงเศรษฐกิจ ผู้รับสารจึงมีทางเลือกในเปิดรับข้อมูลข่าวสารได้หลายช่องทางได้ด้วยตนเอง ดังนั้นพฤติกรรมในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของบุคคลทั่วไปผ่านสื่อต่างๆ จึงมีพฤติกรรมความต้องการในการเปิดรับสื่อที่แตกต่างกัน รวมไปถึงการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองด้วย การรับข่าวสารทางการเมืองที่แต่ละบุคคลได้รับอาจเป็นปัจจัยประเภทหนึ่งที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของแต่ละบุคคล กล่าวคือการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีอัตราสูง และมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การสื่อสารทางการเมืองจึงนับเป็นกระบวนการที่เป็นตัวกลางระหว่างสมาชิกของสังคมทางการเมืองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารสื่อสาร ตลอดจนทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทางการเมือง โดยมีผู้ส่งสาร คือ

รัฐบาลหรือนักการเมืองรวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้รับสารคือ ประชาชน โดยผ่านตัวกลาง ช่องทางคือ สื่อต่างๆ อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ โซเชียลมีเดียต่างๆ ซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิด เกิดความรู้ความเข้าใจใหม่ตลอดจนเกิดความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ดังนั้นรัฐบาลจึงมีอำนาจในการควบคุมการกระจายข่าวสารทางการเมือง รวมถึงความสำคัญเรื่องการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

พฤติกรรม的开รับข่าวสารทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามหลักสสารณิธรรมนี้ มี 6 ประการ คือ 1) ด้านเมตตากายกรรม ควรดำรงตนอยู่ในศีลธรรมสำรวมระวังในอกุศลกรรมความไม่ดีทางกาย และไม่ใช้กำลังเบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความทุกข์เดือดร้อนไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ ก็ตาม ให้ได้รับความทุกข์เวทนา ทำแต่ในสิ่งที่ถูกต้องต่อกันอยู่ตลอดเวลา 2) ด้านเมตตาวาจากรรม ควรใช้วาจา คือ วาจาที่ไพเราะรื่นหู จะพูดอะไรก็พูดด้วยความปรารถนาดีต่อกัน เช่น การให้ความรู้หรือคำแนะนำที่ดีต่อผู้อื่น กล่าววาจาสุภาพ พูดจริงไม่พูดเพื่อผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองฝ่ายเดียว การพูดแต่สิ่งที่ดีงามพูดกันด้วยความรักความปรารถนาดี 3) ด้านเมตตามโนกรรม การคิดต่อกันด้วยเมตตา จะคิดสิ่งใดก็ให้คิดในสิ่งที่ดี และคิดด้วยความปรารถนาดีต่อผู้อื่น เช่น ตั้งจิตปรารถนาที่จะทำคุณงามความดี คิดมั่นในการสร้างบุญกุศล และมีจิตเมตตาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความหวังดี การมองกันในแง่ดีมีความหวังดีและปรารถนาดีต่อกัน รักและเมตตาต่อกัน คิดแต่ในสิ่งที่สร้างสรรค์ต่อกัน ไม่อิจฉาริษยา 4) ด้านสาธารณโภคิ การรู้จักแบ่งปันสิ่งที่ได้มาโดยชอบธรรม แบ่งปันลาภผลที่ร่วมกันหาร่วมกันทำโดยยุติธรรม แม้สิ่งของที่ได้มาจะน้อย แต่ก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วถึงกัน คือ การร่วมสุข ร่วมทุกข์กัน ควรรู้จักแบ่งปันผลประโยชน์ของตนเพื่อสาธารณะด้วยความยุติธรรม 5) ด้านศีลสามัญญตา การมีความประพฤติเสมอภาคกัน ประพฤติสุจริตในสิ่งที่ดีงามอย่างสม่ำเสมอ ประพฤติตนอย่างมีระเบียบวินัยเหมือนผู้อื่น ไม่ประพฤติตนในทางแตกแยกจนเป็นที่ขัดข้องหมองใจต่อผู้อื่นหรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับหรือวินัยต่างๆ อย่างเดียวกัน เคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคลไม่ก้าวร้าวหน้าหน้าที่กัน 6) ด้านทัญญูสามัญญตา การมีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน คิดในสิ่งที่ตรงกัน ปรับมุมมองให้ตรงกัน รู้จักแสวงหาจุดร่วมและสงวนไว้ซึ่งจุดต่างของกันและกันไม่ยึดถือความคิดของตนเป็นใหญ่ รู้จักยอมรပ်ฟังความคิดเห็นของคนอื่นอยู่เสมอ การมีความเห็นร่วมกันไม่เห็นแก่ตัว ควรมีความเห็นตรงตามความเป็นจริง มีความเห็นที่เสมอกันกับประชาชน ปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความสุจริตซื่อตรง เหล่านี้ คือ พฤติกรรม的开รับข่าวสารทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามหลักสสารณิธรรม

บรรณานุกรม

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- แก้ว ชิตตะขบ. (2550). พุทธธรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2517). ความคิดอิสระ : รวมบทความทางการเมืองระหว่างปี 2511-2516. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์.
- นิลบล ใจอ่อนน้อม. (2543). การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2539). การสื่อสารมวลชน : กระบวนการและทฤษฎี. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.
- พฤทธิสสาน ชุมพล. (2537). การศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมไทยกับการจรรโลงประชาธิปไตย : ข้อคิดบางประการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลิขิต อีร์เวคิน. (2550). ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไม่ใช่ระบบที่ดีที่สุด หากแต่เป็นระบบที่เลว
น้อยที่สุด. กรุงเทพมหานคร : บริษัท มิสเตอร์ ก๊อปปี้.

ลลิตา อังสวานนท์. (2545). “พฤติกรรม的开รับ และความพึงพอใจในการใช้เว็บไซต์ i-
Greenspace”. ปรินญามหาบัณฑิต การจัดการการสื่อสารองค์กร. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

George A. Miller. (1996). *Language and Communication*. New York: McGraw-Hill.

Karl W. Deutch. (1996). “The Nerves of Government; Model of Communication and
Control”. In *Contemporary Political Analysis*. New York: Free Press.

Mc Quail Dennis. (2005). *Mc Quail s Mass Communication Theory*. London: Sage.
